

PROGRAMĂ PENTRU EXAMENUL NAȚIONAL DE BACALAUREAT – 2009

PROGRAMA DE EXAMEN PENTRU LIMBA ȘI LITERATURA LATINĂ

1. SATUTUL DISCIPLINEI

În conformitate cu prevederile actualei legi a învățământului, absolvenții claselor de liceu, filiera teoretică, susțin examenul național de *limba și literatura latină*, ca disciplină de profil, probă la alegere, iar testele sunt elaborate în funcție de numărul de ore săptămânal din curriculum diferențiat (CD), 2 ore /săptămână, la clasa a XI-a, 1 oră / săptămână, la clasa a XII-a, profil uman, specializarea filologie. Competențele de evaluat, conținuturile și tipurile de itemi (subiecte) respectă următoarele documente:

PROGRAMA ȘCOLARĂ PENTRU CLASA A IX- A, Seria Liceu, Licee teoretice, profil umanist, specializarea filologie și științe sociale, aprobată prin OMEdC nr. 3458, în 9 03 2004;
PROGRAMA ȘCOLARĂ PENTRU CLASA A X- A, Seria Liceu, Licee teoretice, profil umanist, specializarea filologie și științe sociale, aprobată prin OMEdC nr. 4598, în 31 08 2004;
PROGRAMA ȘCOLARĂ PENTRU CLASA A XI- A, CICLUL SUPERIOR AL LICEULUI, Liceu teoretic, profil uman, specializarea filologie, aprobată prin OMEdC nr. 3252, în 13 02 2006;
PROGRAMA ȘCOLARĂ PENTRU CLASA A XII- A, CICLUL SUPERIOR AL LICEULUI, Liceu teoretic, profil uman, specializarea filologie, aprobată prin OMEdC nr. 5959 în 22 12 2006.

2. COMPETENȚE DE EVALUAT ȘI CONȚINUTURI

Candidații care studiază limba latină în clasele IX-XII sunt evaluați pe baza unor texte –în special, nestudiate la clasă – din opera lui Caius Iulius Caesar, *Bellum Gallicum*, pentru a se verifica achizițiile lingvistice, abilitățile de traducere a unui text din limba latină în limba română, abilitățile de analiză morfologică și sintactică, la nivelul propoziției și frazei (maximum o frază formată din cinci propoziții).Candidaților le se vor solicita:

- să descopere, prin raportare la context, cu ajutorul dicționarului latin-român, sensul unităților lexicale, în vederea traducerii textului latin propus;
- să analizeze patru termeni din punct de vedere morfologic și sintactic;
- să identifice tipurile de propoziții și felul lor.

2.2. În partea a doua a probei se rezolvă un test grilă (zece cerințe) care evaluează nivelul cunoștințelor de cultură latină, influențele grecești, cu referire la viața și opera autorilor studiați și contextul socio-politic.Se are în vedere și mitologia greco-romană, fundament al culturii europene.

În partea a treia candidații redactează un eseu semistructurat, valorificând, în primul rând, textul latinesc, apoi traducerea literară care doar facilitează înțelegerea fragmentului în original .Candidații abordează textul literar, mai ales din punct de vedere ideatic, dar și stilistic, demonstrând că sunt capabili să respecte și regulile redactării unei compoziții. Competențele vizate sunt următoarele:

- sesizarea unor aspecte socio-politice și culturale specifice perioadei cuprinse între secolul I a. chr. și I p. Chr.;
- identificarea modelelor antice ale unor genuri, specii;
- recunoașterea unor mărci estetice ale unor genuri și specii, precum:
 - discursul / *oratio* (Cicero);
 - minitratatul moral (Cicero);
 - anelele și istoria națională (Titus Livius);
 - epopeea (Vergilius);

- elegia (Catullus, Horatius, Ovidius);
- oda (Horatius);
- romanul (Petronius);
- identificarea unor elemente definitorii pentru arta discursului, a narațiunii, a portretului (Cicero, Titus Livius, Petronius);
- demonstrarea valorii de model a capodoperelor poeziei latine (Catullus, Vergilius, Horatius, Ovidius);
- identificarea influențelor de doctrină literară asupra evoluției literaturii univesale (Horatius);
- recunoașterea unor teme și motive poetice în poezia latină (Catullus, Vergilius, Horatius, Ovidius);
- analiza stilistică și interpretarea textului literar latin.

2.3.CONȚINUTURI

A. Morfosintaxă

Substantivul (gen, număr, caz, declinările I-V);

Adjectivul (clasificare, gradele de comparație);

Pronumele (personal, reflexiv, posesiv, relativ – interogativ, demonstrativ);

Numeralul cardinal, ordinal;

Verbul

- verbe regulate, diateza activă și pasivă;
- verbe neregulate: esse și compuşii, *ferre* și compuşii, *fieri*, *velle*;
- verbe deponente.

Noțiuni de sintaxă a propoziției și a frazei:

- valorile fundamentale ale cazurilor;
- propoziții principale / secundare, regente / subordonate;
- subordonatele relative, participialele relative și absolute, completivele (infinitivale, completiva cu *quod*+Ind., conjunctivale), circumstanțialele construite cu indicativul și circumstanțialele introduse de conjuncțiile *ut* și *cum*;

-- *consecutio temporum*, aplicată subordonatelor de mai sus;

-- gerunzialele și gerundivalele;

B.Reprezentanți ai literaturii latine din secolul I a. Chr. până în secolul I p. Chr.

1. Marcus Tullius Cicero – Catilinare (*In Catilinam,I*), Despre prietenie (*De amicitia*);
2. Caius Valerius Catullus – Poezii (*Carmina*)**;
3. Publius Vergilius Maro – Eneida (*Aeneis*);
4. Quintus Horatius Flaccus – Ode (*Carmina*)**, Arta poetică (*Epistula ad Pisones*)**;
5. Publius Ovidius Naso – Tristele (*Tristia*), Pontica (*Epistulae ex Ponto*)**;
6. Titus Livius – De la întemeierea Romei (*Ab Urbe condita, Libri I-V*);
7. Titus Petronius Niger –Satyricon (*Satyricon*).

**Textele din manualele aprobate

2.4. BIBLIOGRAFIE ORIENTATIVĂ

CICERO, M.T. – Opere alese, vol I-III, Editura Univers, București, 1973.

CICERO, M.T. – *In Catilinam quattuor orationes*, trad. de Eugen Lovinescu, Editura Națională Ciornei, București 1983.

CICERO, M.T. – *De amicitia*, trad. N. Derera, Editura Universală Alcaly, București, 1938.

CATULLUS, C.V – *Carmina*, trad. Theodor Naum, Editura pentru Literatură Universală, București, 1969; reedit. EdituraTeora, București, 1999.

VERGILIUS, P. M. – Eneida, trad. G Coșbuc Editura Univers, București 1980; trad. D. Murărașu, Editura de stat pentru literatură și artă, București, 1956 și alte ediții recente.
HORATIUS, Q.F. – *Opera omnia*, vol.I-II, ediție critică, bilingvă, îngrijită de Mihai Nichita, selecția traducerilor Traian Costa, Editura Univers, București, 1980.
OVIDIUS, P.N. – Tritele și Ponticele, Editura pentru Literatură, București, 1966; Scrisori din exil, Tritele și Ponticele, trad.Th. Naum, ediție de N.Lascu, Editura Mondero, Bucuresti, 2000.
LIVIUS TITUS – *Ab Urbe condita* (De la întemeierea Romei), vol I-II, trad. Paul Popescu Găleşanu, Editura Minerva, București, 1976.
PETRONIUS, T.N. – *Satyricon*, în volumul Seneca-Petronius, trad. Eugen Cizek, Editura pentru Literatură, 1967 și alte ediții.

3. PRECIZĂRI

Timp de lucru –3 ore. Se permite utilizarea dicționarului latin-român.

Gradul de dificultate în rezolvarea subiectelor este corelat cu repartizarea materiei, pe anii de studiu și în funcție de numărul de ore de studiu săptămânal (2 ore/săptămână, la clasa a XI-a, 1 oră, la clasa a XII-a).

Se utilizează manualele de Limba latină, aprobate de MEdC, în ultimii patru ani (începând cu anul 2004).